

Dokument s plenarne sjednice

B9-0342/2023

11.7.2023

PRIJEDLOG REZOLUCIJE

podnesen slijedom izjava Vijeća i Komisije

u skladu s člankom 132. stavkom 2. Poslovnika

o potrebi za djelovanjem EU-a u području traganja i spašavanja na
Sredozemlju
(2023/2787(RSP))

Lukas Mandl

u ime Kluba zastupnika PPE-a

Domènec Ruiz Devesa, Birgit Sippel, Juan Fernando López Aguilar

u ime Kluba zastupnika S&D-a

Fabienne Keller

u ime Kluba zastupnika Renew

**Erik Marquardt, Gwendoline Delbos-Corfield, Grace O'Sullivan, Tineke
Strik, Alice Kuhnke, Damien Carême, Monika Vana, Jordi Solé, Damian
Boeselager, Saskia Bricmont**

u ime Kluba zastupnika Verts/ALE-a

Cornelia Ernst

u ime Kluba zastupnika The Left

**Rezolucija Europskog parlamenta o potrebi za djelovanjem EU-a u području traganja i spašavanja na Sredozemlju
(2023/2787(RSP))**

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima iz 1948. godine,
- uzimajući u obzir Ženevsku konvenciju iz 1951. i protokol uz tu konvenciju,
- uzimajući u obzir Međunarodnu konvenciju o zaštiti ljudskog života na moru (Konvencija SOLAS) iz 1974. i Međunarodnu konvenciju o traganju i spašavanju na moru (Konvencija SAR) iz 1979., kako je izmijenjena, te povezane rezolucije Međunarodne pomorske organizacije (IMO), a posebno Rezoluciju MSC.167(78) od 20. svibnja 2004. naslovljenu „Smjernice za postupanje s osobama spašenima na moru”,
- uzimajući u obzir poglavje 5. Konvencije o traganju i spašavanju na moru koje se odnosi na operativne postupke,
- uzimajući u obzir Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda,
- uzimajući u obzir članak 1., članak 2. stavak 1., članak 3., članak 6., članak 18., članak 19. i članak 24. stavak 2. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (Povelja),
- uzimajući u obzir članak 67. stavak 1., članak 77. stavak 1. i članak 77. stavak 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 656/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o utvrđivanju pravila za nadzor vanjskih morskih granica u kontekstu operativne suradnje koju koordinira Europska agencija za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica Europske unije¹,
- uzimajući u obzir UN-ov Globalni kompakt o sigurnim, uređenim i regularnim migracijama od 19. prosinca 2018.,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2019/1896 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2019. o europskoj graničnoj i obalnoj straži i stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 1052/2013 i (EU) 2016/1624²,
- uzimajući u obzir prijedloge Komisije od 23. rujna 2020. o novom paktu o migracijama i azilu (COM(2020)0609),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 1. listopada 2020. o smjernicama za provedbu pravila EU-a o definiranju i sprječavanju olakšavanja neovlaštenog ulaska,

¹ SL L 189, 27.6.2014., str. 93.

² SL L 295, 14.11.2019., str. 1.

tranzita i boravka³,

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. svibnja 2021. o zaštiti ljudskih prava i vanjskoj migracijskoj politici EU-a⁴,
- uzimajući u obzir preporuka povjerenika Vijeća Europe za ljudska prava iz lipnja 2019. „Lives saved. Rights protected. Bridging the protection gap for refugees and migrants in the Mediterranean” (Spašeni životi. Zaštićena prava. Rješavanje pitanja nedostatka zaštite izbjeglica i migranata na Sredozemlju), njegovo izvješće iz 2021. naslovljeno „A distress call for human rights – The widening gap in migrant protection in the Mediterranean” (Poziv u nuždi za ljudska prava – Rastući problem nedostatka zaštite migranata na Sredozemlju) i njegov komentar o ljudskim pravima iz rujna 2022. naslovljen „For the rights of the living, for the dignity of the dead – Time to end the plight of missing migrants in Europe” (Za prava živih i dostojanstvo mrtvih – Krajnje vrijeme za iskorjenjivanje problema nestalih migranata u Europi),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 8. ožujka 2022. o smanjenju prostora za djelovanje civilnog društva u Europi⁵,
- uzimajući u obzir izvješće visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za ljudska prava od 11. listopada 2022. naslovljeno „Nowhere but back: Assisted return, reintegration and the human rights protection of migrants in Libya” (Nikamo nego natrag: Podržani povratak, reintegracija i zaštita ljudskih prava migranata u Libiji),
- uzimajući u obzir akcijski plan EU-a za središnje Sredozemlje od 21. studenog 2022.,
- uzimajući u obzir akcijski plan EU-a za zapadnosredozemnu i atlantsku rutu od 6. lipnja 2023.,
- uzimajući u obzir izvješće neovisne misije UN-a za utvrđivanje činjenica o Libiji od 20. ožujka 2023.,
- uzimajući u obzir izvješće Agencije Europske unije za temeljna prava od 6. srpnja 2023. naslovljeno „Šest koraka za sprečavanje budućih tragedija na moru”,
- uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,
 - A. budući da je prema podacima Međunarodne organizacije za migracije (IOM) na Sredozemlju od 2014. zabilježen nestanak 27 633 osobe (za koje se vjeruje da su mrtve); budući da je broj smrtno stradalih najveći u središnjem Sredozemlju i da Međunarodna organizacija za migracije izvješćuje o više od 17 000 smrtno stradalih i nestalih osoba; budući da je 2022. zabilježeno 2406 smrtno stradalih i nestalih osoba, a da je za 2023. ta brojka već dosegnula 1875; podsjeća da je ta ruta samo jedna od mnogih smrtonosnih ruta na koje se odlučuju osobe koje žele doći do Europe;
 - B. budući da je među onima koji pokušavaju doći do Europe prelaskom preko Sredozemnog mora mnogo ranjivih osoba kao što su žene i maloljetnici bez pratnje;

³ SL C 323, 1.10.2020, str. 1.

⁴ SL C 15, 12.1.2022., str. 70.

⁵ SL C 347, 9.9.2022, str. 2.

budući da mnogima od njih prijeti opasnost da postanu žrtve trgovine ljudima i iskorištavanja te im je stoga potrebna neposredna zaštita;

- C. budući da je spašavanje života prije svega čin solidarnosti s osobama kojima prijeti opasnost, ali i zakonska obveza u skladu pravom Unije i međunarodnim pravom, s obzirom na to da je člankom 98. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora (UNCLOS) – koju su ratificirale sve države članice i sama Unija – propisano da države moraju pružiti pomoć svakoj osobi u nevolji na moru;
- D. budući da se u skladu s člankom 19. stavkom 2. točkom (g) i člankom 17. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora smatra da strani brod ima pravo na neškodljiv prolazak teritorijalnim morem države koja je potpisnica Konvencije i da se smatra da se prolaskom stranog broda zadire u mir, red ili sigurnost obalne države ako taj brod u teritorijalnom moru obavlja ukrcavanje ili iskrcavanje robe, novca ili osoba suprotno carinskim, fiskalnim, useljeničkim ili zdravstvenim zakonima i drugim propisima obalne države;
- E. budući da su u skladu s međunarodnim pravom mora i pomorskim pravom države dužne poduzeti preventivne mjere, mjere za rano upozoravanje i mjere odgovora kako bi se smanjio rizik od smrtnog stradavanja na moru, među ostalim radom odgovarajućih i učinkovitih službi za traganje i spašavanje; budući da je europskim pravom o ljudskim pravima propisano da države moraju ispuniti pozitivne dužnosti povezane sa zaštitom života osoba u njihovoj nadležnosti i poduzeti preventivne mjere kako bi sprječile stvaran i neposredan rizik za ljudski život;
- F. budući da se, sukladno smjernicama za postupanje s osobama spašenima na moru koje je 2004. usvojio Odbor za pomorsku sigurnost pri Međunarodnoj pomorskoj organizaciji, u slučaju kada centar za koordinaciju traganja i spašavanja na moru koji je nadležan za danu regiju traganja i spašavanja ne preuzme odgovornost za operaciju, uključujući slučajeve kada se to čini sustavno, odgovornim smatra prvi centar za koordinaciju traganja i spašavanja koji je o obaviješten nesreći;
- G. budući da je međunarodnim pomorskim pravom, pravom u području ljudskih prava kao i pravom Unije propisano da se spašene osobe moraju iskrpati na sigurno mjesto; budući da je „sigurno mjesto” pravom Unije definirano kao lokacija gdje se operacije spašavanja smatraju završenima i gdje sigurnost života preživjelih nije ugrožena, gdje se njihove osnovne ljudske potrebe mogu zadovoljiti i odakle se može organizirati prijevoz prema sljedećem ili konačnom odredištu preživjelih, uzimajući u obzir zaštitu njihovih temeljnih prava u skladu s načelom zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja;
- H. budući da sva plovila koja djeluju na Sredozemlju, među ostalim i kad sudjeluju u operacijama spašavanja, imaju obvezu poštovati relevantne međunarodne konvencije i ostala primjenjiva pravila;
- I. budući da, u skladu sa smjernicama Komisije za provedbu pravila EU-a o definiranju i sprečavanju olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka, „svatko tko sudjeluje u aktivnostima traganja i spašavanja mora poštovati upute primljene od koordinacijskog tijela pri intervenciji u slučajevima traganja i spašavanja, u skladu s općim načelima i primjenjivim pravilima međunarodnog pomorskog prava i prava u području ljudskih prava”; nadalje podsjeća da „kriminalizacija nevladinih organizacija ili bilo kojih drugih

nedržavnih aktera koji provode operacije traganja i spašavanja poštujući relevantni pravni okvir predstavlja kršenje međunarodnog prava te stoga nije dopuštena pravom EU-a”;

- J. budući da od završetka operacije Mare Nostrum 31. listopada 2014. nema proaktivnog traganja i spašavanja na središnjem Sredozemlju kojim upravlja neka država;
- K. budući da je Vijeće 20. ožujka 2023. u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike EU-a odlučilo produljiti mandat operacije EUNAVFOR MED IRINI do 31. ožujka 2025., čija je zadaća, među ostalim, poduprijeti izgradnju kapaciteta i osposobljavanje libijske obalne straže i mornarice;
- L. budući da Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu (Frontex) trenutačno djeluje na Sredozemlju putem operacija Themis (za potporu Italiji u središnjem Sredozemlju), Posejdon (za potporu Grčkoj na grčkim morskim granicama s Turskom) i Indalo (za potporu Španjolskoj u zapadnom Sredozemlju);
- M. budući da libijska obalna straža i dalje presreće ili spašava velik broj osoba na moru; budući da zajednički centar za koordinaciju traganja i spašavanja u Libiji u nekoliko navrata nije u potpunosti ispunio svoje obveze koordinacije operacija spašavanja u skladu s međunarodnim pomorskim pravom, da često ne odgovara na pozive u pomoć, da je sprječavao plovila nevladinih organizacija u spašavanju života i ugrozio živote osoba pri spašavanju ili presretanju osoba na moru; budući da suradnici Frontexa libijskom centru za koordinaciju traganja i spašavanja na moru prosljeđuju informacije o osobama u nevolji na moru;
- N. budući da se osobe koje je libijska obalna straža presrela prebacuju u centre za zadržavanje u kojima su sustavno izložene proizvoljnom pritvaranju u neljudskim uvjetima i gdje su uobičajeni mučenje i drugi oblici lošeg postupanja, među ostalim i silovanje, kao i proizvoljna ubojstva i iskorištavanje; budući da visoki povjerenik UN-a za izbjeglice smatra da Libija ne ispunjava kriterije da bude određena kao sigurno mjesto u svrhu iskrcavanja nakon spašavanja na moru;
- O. budući da su krijumčarenje migranata i trgovina ljudima različiti fenomeni koji su uređeni različitim pravnim okvirima na razini Unije i na međunarodnoj razini; budući da trgovina ljudima podrazumijeva privlačenje, prijevoz ili prihvat osobe nasilnim, obmanjujućim ili štetnim sredstvima u svrhu iskorištavanja, dok krijumčarenje migranata, u skladu s Protokolom protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom (Protokol UN-a protiv krijumčarenja), znači omogućavanje osobi da nezakonito uđe u državu potpisnicu čije državljanstvo nema ili u kojoj nema stalno boravište, a kako bi se ostvarila, izravno ili neizravno, financijska ili druga materijalna korist;
- P. budući da je u svojoj Rezoluciji od 12. travnja 2016. o stanju na Sredozemlju i potrebi za cjelovitim pristupom EU-a migraciji Parlament izrazio mišljenje da je trajan, pouzdan i učinkovit odgovor Unije u sklopu operacija traganja i spašavanja na moru ključan za sprečavanje još većih smrtnih stradanja migranata koji pokušavaju prijeći Sredozemno more; budući da bi trebalo stvoriti zakonite i sigurne puteve radi smanjenja nezakonitih migracija i smrtnog stradanja na Sredozemlju;
- Q. budući da je u svojoj Rezoluciji od 18. travnja 2018. o napretku UN-ovog Globalnog

kompakta o sigurnim, uređenim i zakonitim migracijama i njegova Globalnog kompakta o izbjeglicama Parlament pozvao na povećanje kapaciteta za traganje i spašavanje osoba u nevolji, na povećanje kapaciteta u svim državama članicama i na prepoznavanje važnosti podrške koju pružaju privatni subjekti i nevladine organizacije pri provođenju operacija spašavanja na moru i kopnu;

- R. budući da je snažan i trajan mehanizam solidarnosti među državama članicama ključan prioritet za osiguravanje pravedne podjele odgovornosti na razini Unije nakon iskrcavanja migranata po završetku operacije traganja i spašavanja;
1. izražava duboko žaljenje i tugu zbog ponovljenih tragičnih smrtnih stradanja na Sredozemlju, posebno zbog nedavnog potonuća ribarskog broda u Jonskom moru nedaleko Pilosa (Mesenija) u Grčkoj 14. lipnja 2023., na kojem je prema procjenama bilo 750 osoba, od kojih su 104 osobe spašene, pronađena su 82 tijela, dok se ostali smatraju nestalima, najvjerojatnije mrtvima; odlučno poziva EU i države članice da učine sve što je u njihovo moći kako bi se utvrdio identitet pronađenih tijela i nestalih osoba te o tome obavijestile njihove obitelji; podsjeća da je potrebno osigurati humano i dostojanstveno postupanje prema preživjelim osobama i poziva države članice da iskoriste privremeni mehanizam dobrovoljnog premještanja kako bi se te osobe premjestile, uzimajući u obzir obiteljske veze i osiguravajući im odgovarajuću skrb;
 2. ponovno ističe obvezu da se pomogne osobama u nevolji u skladu s međunarodnim pravom mora te poziva sve države članice da pojedinačno i kad djeluju kao države članice EU-a ili u relevantnim međunarodnim forumima u potpunosti poštuju standarde relevantnog međunarodnog prava i prava Unije; poziva sva plovila koja provode operacije traganja i spašavanja da se pridržavaju uputa koje u skladu s relevantnim međunarodnim pravom i pravom Unije daje nadležni centar za koordinaciju traganja i spašavanja te da surađuju s tijelima država članica i Frontexom kako bi se zajamčila sigurnost migranata;
 3. izražava zabrinutost zbog toga što je unatoč velikom broju spašenih osoba posljednjih godina Međunarodna organizacija za migracije od 2014. zabilježila 27 633 osoba nestalih na Sredozemlju; poziva Komisiju da ocijeni trenutačne prakse država članica u pogledu operacija traganja i spašavanja te da odmah započne s radom na novom, održivijem, pouzdanim i trajnjem pristupu tim operacijama, kako bi se zamijenila postojeća *ad hoc* rješenja, te da državama članicama pruži materijalnu, financijsku i operativnu potporu kako bi se povećao ukupni kapacitet za spašavanje života na moru i koordinaciju operacija traganja i spašavanja;
 4. nadalje, poziva države članice i Frontex da poboljšaju proaktivne operacije traganja i spašavanja tako da osiguraju dovoljno plovila i opreme posebno namijenjenih za operacije traganja i spašavanja te osoblja duž ruta na kojima ono može stvarno doprinijeti spašavanju života; poziva Komisiju da pruži političku i financijsku potporu takvim inicijativama; poziva države članice da u potpunosti iskoriste sva plovila koja mogu pomoći u operacijama traganja i spašavanja, uključujući plovila kojima upravljaju nevladine organizacije; smatra da plovila nevladinih organizacija i trgovачki pomorski promet ne bi trebali biti zamjena za ispunjavanje obveza država članica i Unije u pogledu traganja i spašavanja; poziva na uspostavu sveobuhvatne misije EU-a za traganje i spašavanje koju će provoditi nadležna tijela država članica i Frontex;

5. smatra da bi svi akteri na Sredozemlju trebali proaktivno prenositi informacije i, prema potrebi, prenositi pozive u pomoć koji se odnose na osobe u nevolji na moru tijelima nadležnim za operacije traganja i spašavanja i, prema potrebi, svim plovilima u blizini koja bi se mogla odmah uključiti u traganje i spašavanje i dovesti te osobe u sigurnu luku iskrcanja; potiče države članice da uzmu u obzir smjernice Komisije za provedbu pravila EU-a o definiranju i sprečavanju olakšavanja neovlaštenog ulaska kako bi se omogućio rad svih aktera traganja i spašavanja; nadalje poziva države članice da svoje najbliže sigurne luke zadrže otvorenima za plovila nevladinih organizacija i da ne kriminaliziraju one koji pružaju pomoć migrantima u nevolji;
6. poziva Komisiju da ojača svoju koordinacijsku ulogu u okviru Kontaktne skupine za traganje i spašavanje sazivanjem redovitijih sastanaka i uključivanjem svih aktera koji sudjeluju u traganju i spašavanju, uključujući nevladine organizacije i brodovlasnike, u cilju razvoja većih sinergija i zajedničkih praksi kako bi se osigurao brz odgovor u slučaju nezgode na moru; poziva Komisiju da redovito izvješće Parlament o aktivnostima Kontaktne skupine za traganje i spašavanje;
7. poziva Frontex da znatno poboljša dostupne informacije o svojim operativnim aktivnostima u pogledu traganja i spašavanja te da javno objavi točne i sveobuhvatne informacije o svojim aktivnostima, pri čemu priznaje njegovu zakonsku obvezu da ne otkriva operativne informacije koje bi „ugrozile ostvarivanje cilja operacija”; poziva Frontex da ispuni svoje posebne dužnosti u skladu s Uredbom o europskoj graničnoj i obalnoj straži, uključujući obvezu redovitog i detaljnog obavještavanja zastupnika u Parlamentu kojem je odgovaran; posebno naglašava potrebu za detaljnijim informacijama nakon operacija;
8. poziva Komisiju da ispita jesu li mjere koje su neke države članice poduzele u skladu sa svojim nacionalnim pravom za sprečavanje ulaska brodova za spašavanje u njihove teritorijalne vode bez prethodnog odobrenja sukladne s pravom Unije i međunarodnim pravom te člankom 18. Povelje o temeljnim pravima, tumačenim u svjetlu Europske konvencije o ljudskim pravima i Ženevske konvencije, te da poduzme odgovarajuće mjere ako, prema njezinoj procjeni, mjere država članica nisu sukladne s pravom Unije;
9. ponavlja da bi države članice EU-a trebale osigurati brzu i neovisnu istragu svih brodoloma i tražiti stručno znanje specijaliziranih tijela za ljudska prava u tim istragama; naglašava da bi EU pri istraživanju brodoloma trebao pronaći načine za primjenu načela transparentnosti i odgovornosti utvrđenih u pravilima EU-a;
10. poziva Komisiju da pruži sveobuhvatne informacije i podatke o razini potpore koja se pruža u obliku financiranja EU-a i država članica graničnoj kontroli i obalnoj straži u trećim zemljama, uključujući Libiju, Tursku, Egipat, Tunis i Maroko, ne samo izravnim prijenosom već i u obliku materijalne i tehničke pomoći i pomoći za ospozobljavanje, među ostalim u okviru aktivnosti agencija EU-a; poziva Komisiju i države članice da provjere navode o ozbiljnim kršenjima temeljnih prava od strane libijske obalne straže i da okončaju suradnju u slučaju ozbiljnih kršenja temeljnih prava osoba presretnutih na moru;
11. poziva Komisiju, države članice i Frontex da osiguraju da se iskrcavanje odvija samo na sigurnom mjestu u skladu s relevantnim međunarodnim pravom i pravom Unije te da

osiguraju da je takva luka najbliža sigurna luka dostupna za iskrcavanje; podsjeća sve aktere da se moraju suzdržati od izdavanja uputa zapovjednicima plovila koje mogu, izravno ili neizravno, dovesti do nepotrebnog odgađanja sigurnog iskrcavanja spašenih osoba ili do iskrcavanja spašenih osoba na nesigurnom mjestu;

12. ponavlja da su sigurni i zakoniti putovi najbolji način da se spriječe smrtna stradanja i odlučno poziva države članice da pojačaju mjere preseljenja i po potrebi uspostave humanitarne koridore za Europsku uniju;
13. podsjeća da bi odgovornost za provedbu europskog integriranog upravljanja granicama trebali dijeliti Frontex i nacionalna tijela nadležna za upravljanje granicama, uključujući službenike obalne straže u mjeri u kojoj provode operacije zaštite državne granice na moru i druge zadaće nadzora državne granice;
14. oštro osuđuje krijumčare i trgovce ljudima koji iskorištavaju ranjive pojedince i ugrožavaju živote na moru te poziva na pojačane napore u cilju razbijanja njihovih kriminalnih mreža, kaznenog progona odgovornih osoba i onemogućavanja njihovih nezakonitih aktivnosti;
15. podsjeća da mediji i obrazovne ustanove moraju u ranoj fazi informirati ljude u trećim zemljama o tome da je ruta preko Sredozemlja smrtonosna i opasna; u tu svrhu poziva na suradnju s tim trećim zemljama;
16. napominje da da je Parlament već zauzeo stav da je trajan, pouzdan i učinkovit odgovor Unije u sklopu operacija traganja i spašavanja na moru ključan za sprečavanje porasta broja migranata koji smrtno stradavaju u pokušaju da prijeđu Sredozemno more; smatra da pravilna provedba obveza u okviru međunarodnog prava o traganju i spašavanju zahtijeva proaktivniji i usklađeniji pristup operacijama traganja i spašavanja od strane Unije i njezinih država članica; i dalje je uvjeren da bi Frontex, u bliskoj suradnji s državama članicama, trebao imati ključnu ulogu u proaktivnijem odgovoru Unije na traganje i spašavanje;
17. smatra da bi se, u skladu s preporukama Agencije za temeljna prava, Komisija i države članice trebale dogоворити о размјени протокола за трагање и спашавање и развоју најбољих практика како би се државама чланicама омогућило да прilagode своје протоколе трагања и спашавања, што би требао бити први корак; надалје smatra da bi Komisija također trebala razmotriti повезивање финансирања EU-а за управљање морским границама с примјеном протокола којима се осигурава праводобна помоћ osobama којима пријети опасност на мору;
18. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Komisiji, Vijeću, државама чланicама и njihovim nacionalnim parlamentima, Frontexu, Agenciji Europske unije за azil, Europolu, Agenciji za temeljna prava, visokom povjereniku UN-a za izbjeglice, Međunarodnoj organizaciji za migracije i nevladinim organizacijama koje se bave aktivnostima traganja i spašavanja.